

Oppdrett til glede og bekymring

Oppdrett av laksefisk har i løpet av de siste 30 år vokst til å bli en stor og betydelig næring langs kysten. Næringen er svært viktig for landet, med om lag 19.000 sysselsatte og et bidrag på 17,8 milliarder til landets bruttonasjonalprodukt. Som ved all annen industriutvikling blir samfunn og miljø berørt, både positivt og negativt.

Av de forhold som gir grunn til bekymring er oppdrettsnæringens mulige negative innvirkning på den nordatlantiske laksestammen. Villaksen er utsatt for en rekke trusler. Disse kan vi gruppere i ytre miljøforhold og i direkte antropogen innvirkning. I den første gruppen snakker vi om svingninger i nærings-tilgang og vanntemperatur. I den andre gruppen snakker vi om sur nedbør, vassdragsutbygging, fangst, og i de siste tretti år en stadig økende oppdrettsnæring.

Påvirkning fra oppdrett er et faglig og samfunnsmessig omdiskutert tema, men de fleste er vel enige om at det foreligger en risiko som må håndteres for at ikke konfliktene mellom oppdrett og villaks skal bli større. Direktoratet for naturforvaltning slår klart fast at oppdrett truer villaksen. Villaksinnsiget utgjør i størrelsesorden 800 tusen fisk i året. Til sammenligning settes det ut ca 200 millioner laksefisk til oppdrett i merd hvert år. Det sier seg selv at det ikke skal mange anleggshavari eller notskader til før et bety-

delig antall oppdrettslaks blir å finne i sjøen, og kanskje når opp i elvene. Det rapporteres om et innslag på over 16 % oppdrettslaks i 39 overvåkede vassdrag, og forskerne frykter negativ påvirkning både genetisk og i form av forstyrret naturlig gyting hos villaksen.

Oppdrettsnæringen har blitt klart bedre til å unngå rømming, både gjennom bedre teknologi, inspeksjoner og typegodkjenning av anlegg. Men vi har en værhard kyst og det ser ikke ut til at vi så langt har klart å oppnå en ønsket nullrømmingsvisjon.

I tillegg sliter både oppdrettslaks og villaks med lakselusparasitten. Med et stadig økende antall verter (laksefisk) er potensialet høyt for oppformering av lakselus. Det finnes gode midler for bekjempelse av parasitten og det foregår en stadig kunnskapsutvikling for å redusere luseplagene. Ny kunnskap om resistens mot lakselusmidler vekker bekymring. Mange setter nå sin lit til utvikling av egen lakselusvaksine. Mye kan gjøres med synkronisert avlusing og bedre kunnskap om spredning av lakseluslarvene i vannmassene langs kysten.

Det har også blitt økt oppmerksomhet på utslipp av nitrogen og fosfor fra oppdrettsnæringen. Utslippet er proporsjonalt med mengden fiskefôr til oppdrettsfisken. Utslippene av nitrogen vil således øke i samme takt som veksten i

oppdrettsnæringen. Enkelte forskermiljøer er bekymret for de relativt høye nitrogenutslippene i sjøen i enkelte fjordområder i sommerhalvåret, mens andre hevder at bidraget fortsatt er lite i forhold til kyststrømmen. Man vet imidlertid lite om hvor nitrogenet tar veien i næringskjeden og i hvilken grad utslipp påvirker økosystemene. Ny forskning satt i gang av NIVA og HI vil belyse dette.

Både oppdrettsnæring og miljøinteresser har sammenfallende interesser i å ta

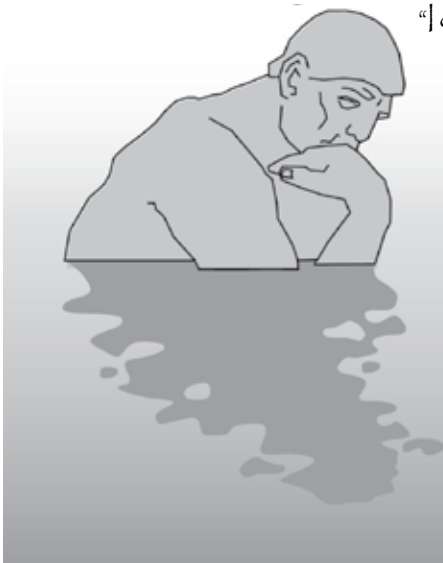
vare på vannmiljøet. Implementeringen av EUs vanndirektiv i Norge forplikter Norge skal ha god økologisk og kjemisk status i både kystvann og ferskvann. En videre ekspansjon av oppdrettsnæringen kan ikke skje på bekostning av miljøet. Uten godt, oksygenrikt og lusefritt vann kan næringen få problemer med å produsere et høyverdig produkt.

Norsk vannforening

And Noah he often said to his wife
when he sat down to dine,

“I don’t care where the water goes
if it doesn’t get into the wine”

G. K. Chesterton

Design, Petter Wang